

Nr 267.

Av herr **Örne**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 38 § 1 mom. samt 64 och 66 §§ kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

Med proposition nr 171 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag dels till vissa ändringar i kommunalskattelagen och taxeringsförordningen, dels till förordning om ersättningsskatt, den sistnämnda innefattande en för Sverige ny form av företagsbeskattning.

De föreslagna ändringarna i kommunalskattelagen, vilka avse dels att införa beskattning av utskiftat belopp i ekonomisk förening, dels att göra i utlandet domicilierade, men från Sverige ledda och av svenskar ägda bolag eller andra sammanslutningar för ekonomisk verksamhet skattskyldiga såsom svenska företag, synes mig vara väl motiverade. Däremot synes det mig av flera skäl vara tvivelaktigt, huruvida bestämmelserna om den föreslagna ersättningsskatten erhållit en utformning, som är lämplig ur allmänna synpunkter och med hänsyn till det syfte, man vill uppnå med dem.

Den riksdagen förelagda förordningen om ersättningsskatt tager sikte på den möjlighet, som genom gällande skattelagstiftning öppnats för enskilda förmögna personer att genom organisation av sin förmögenhetsförvaltning i form av aktiebolag eller ekonomisk förening minska den skattebörda, de eljes skulle få bära. Det är givetvis ett behov för det allmänna att förhindra ett sådant förfarande. I de teoretiskt tänkbara enkla och klara fall, där ägaren av en större förmögenhet »satt sig själv på aktier» för att undgå skatt, torde intet vara att invända mot vare sig den nya skatteformen eller den ifrågasatta ersättningsskattens höjd. Vill man bereda de i sammanslutningens form organiserade företagen en skattelättnad och i stället lägga skatten på företagsägarnas andelar i den utdelade vinsten, såsom bolagsskatteberedningen föreslagit, böra givetvis garantier skapas mot att enskilda personer begagna sammanslutningsformen för sin ekonomiska verksamhet i syfte att undandraga sig en större eller mindre del av inkomst- och förmögenhetsskatten. Om det blott gällde att förekomma en dylik omändring av bolags- eller föreningsformen, skulle knappast någon invändning kunna göras mot ersättningsskatten. För sådana fall skulle den utgöra ett gott medel, eftersom den genom sin oerhört höga procentuella storlek torde vara ägnad att fullständigt förhindra uppkomsten av den ifrågavarande företagstypen.

Såsom framgår av de med propositionen framlagda utredningarna och av författningsförslagets formulering i första paragrafen förekommer emellertid den företeelse, varom fråga är, ingalunda renodlad. I praktiken torde det ofta rent av vara omöjligt att med säkerhet avgöra, om ett visst företag bör falla under förordningen eller icke. Det viktigaste av de kriterier, till vilka en

prövningsnämnd har att hålla sig vid igenkännandet av de företag, som skola underkastas ersättningsskatten, är *syftet* med underlåten vinstutdelning. Det heter i författningstexten: »göra omständigheterna sannolikt, att ett väsentligt syfte härvid varit att bereda fysiska personer, vilka ägt del i företaget, lindring i deras beskattning här i riket» etc. På blotta *sannolikheten* att ett visst *syfte* förelegat skall sålunda ett företag kunna åläggas en synnerligen tung beskattning. Visserligen måste man i skattelagarna ofta röra sig med kriterier, som äro nästan lika omöjliga att objektivt fastställa som det nyss citerade. Sympatisk är denna nödvändighet dock icke, och man bör icke utan synnerligen starka skäl öka antalet av bestämmelser, som kunna vara ägnade att leda till uppenbart godtycke i tillämpningen eller som skapa otrygghet för lovvärd ekonomisk verksamhet.

Det förefaller icke uteslutet, att ersättningsskatt i många fall kan komma att påläggas av prövningsnämnd, där en fullt lojal och ur samhällets synpunkt önskvärd konsolidering av ett företag ägt rum genom innehållande av vinst, men där någon avsikt att undgå beskattning alls icke förelegat. Det torde med fullt fog kunna påstås, att en sådan skötsel av ett företag, att större delen av uppstående vinster begagnas till avskrivningar och fonderingar samt till utveckling av verksamheten, ligger i hela samhällets intresse. Företag, som skötas på det sättet, betala enligt vid varje lågkonjunktur på nytt vunna erfarenheter en visserligen låg, men jämn utdelning åt delägarna, de behöva ej kasta sina arbetare på gatan vid första allvarliga påkänning, de bli ej beroende av bankerna och de förmå även under svåra tider bidraga till det allmännas utgifter i ungefär samma utsträckning som under goda. Företag, som icke lägga tillbörlig vikt vid verksamhetens konsolidering erbjuda nästan alltid en rakt motsatt bild. De bildas under uppåtgående konjunkturer, göra förtjänster och utdela frikostigt sina vinstmedel — med undantag av de av bolagslagen för reservfonden fordrade 10 procenten — till aktieägarna. Medel till utdelningarna fås ej sällan genom ökad bankkredit. Tack vare den höga utdelningen stiger aktiernas börskurs, och de ursprungliga ägarna kunna sälja sina aktieinnehav med god förtjänst. När konjunkturfallet börjar, sjunka aktiekurserna ofta katastrofalt, vinsterna utebli, lönedepressningar och avskedanden av helt annan storleksgrad än inom de företag, som sört för konsolideringen, bli nödvändiga, ingen skatt kan betalas, bankerna måste avskrika en större eller mindre del av sina krediter åt företaget, och ej sällan nödgas staten ingripa och genom stora uppooffringar av det allmännas tillgångar förhindra finansiella katastrofer. Denna skildring är icke hämtad ur fantasien, utan tyvärr ur en verklighet, som svenska folket gjort riklig bekantskap med under de senaste 12 åren.

Undertecknad inser naturligtvis, att *syftet* med den föreslagna förordningen om ersättningsskatt icke är att från statens sida lägga hinder i vägen för företags inre konsolidering genom innehållande av vinster på verksamheten. Men som ovan antytts anser jag en risk föreligga, att förordningen i många fall kommer att leda till olägenhet för lojala och samhällsnyttiga företag. Det är icke heller uteslutet, att den kan komma att av vinsthungeriga och kort-

synta aktieägare begagnas till att motivera krav på ökad utdelning, även om bifall till ett sådant krav skulle medföra skador för företaget.

En direkt obillighet kommer tillämpningen av förordningen, om jag förstått den rätt, att medföra för ekonomiska föreningar, som drabbas av densamma. Dessa föreningar äro för närvarande underkastade beskattning efter samma skatteskala, som gäller för enskilda personer både i fråga om inkomstskatt och progressivskatter. I kommuner med en något hög uttaxering kunna skatterna för en ekonomisk förening redan nu sammanlagt komma att stiga över 30 % av det beskattningsbara beloppet. Enligt förslaget skall nu därtill läggas 25 % i ersättningsskatt. Denna obillighet har uppstått som en följd av att förordningen utbrutits ur det av bolagsskatteberedningen utarbetade förslaget till omläggning av företagsbeskattningen. Även i andra hänseenden synes mig det av Kungl. Maj:t förelagda förslaget vara behäftat med avsevärda svagheter. Innan det antages, bör det underkastas ytterligare bearbetning och helst icke ånyo framläggas annat än i samband med bolagsskatteberedningens övriga förslag. Även torde böra närmare undersökas, om icke en annan väg att nå det avsedda målet är framkomlig. Då de tilltänkta bestämmelserna äro att obetingat rekommendera endast i det fall, att en förmögen person — ensam eller i kompanjonskap med någon eller några närstående — satt sin privata förmögenhetsförvaltning på aktier, vore det måhända möjligt att i taxeringshänseende sammanslå en sådan persons enskilda inkomst och nettoförmögenhet med bolagets och på de sammanlagda beloppen tillämpa den för fysiska personer gällande skatteskalen. Genom ett sådant förfarande — vars genomförbarhet icke utan närmare undersökning av experter på skattelagstiftningens område torde kunna vare sig bejakas eller förnekas — skulle de ojämnheter och delvis uppenbara orimligheter, till vilka ersättningskatteförordningens antagande kan befaras leda, helt och hållet undgås, och beskattningen i de avsedda fallen bringas i överensstämmelse med de principer, som ligga till grund för den svenska beskattningsordningen överhuvudtaget.

Med hänvisning till vad här ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta

a) avslå de med Kungl. Maj:ts proposition nr 171 framlagda förslagen till förordning om ersättningsskatt och till förordning om ändrad lydelse av 31 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); samt

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förnyat övervägande av frågan, huruvida syftet med den föreslagna ersättningskatten icke kan uppnås på ett sätt, som bättre överensstämmer med hittills gällande grundsatser för svensk skattelagstiftning än den i propositionen föreslagna ordningen gör.

Stockholm den 8 mars 1933.

Anders Örne.